

Afspraken over aan- en afvoer water in Oost-Nederland

Rijkswaterstaat, de provincies Drenthe en Overijssel en vijf waterschappen hebben op 12 september twee waterakkoorden getekend met daarin afspraken over de aan- en afvoer van water in Oost-Nederland. Dat gebeurde tijdens een bijeenkomst in de pompenhal van gemaal Zedemuden in Zwartsluis.

Hoe stellen we het ons voor?

Het idee is om verspreid over Nederland circa tien stroomgebieden te selecteren waarin een structureel meetprogramma opzetten. De metingen bestaan uit een slimme combinatie van hoogfrequente metingen, tijdsgemiddelde waarnemingen en ruimtelijke inventarisaties. Met enkele procenten van de jaarlijkse budgetten voor monitoring creëren we zo meerwaarde voor de bestaande meetnetten. Het stroomgebiedenmeetnet betaalt zich terug in een effectiever waterbeheer. Door vooraf vast te stellen welke maatregelen met de minste kosten het meeste opleveren voor hydrologie, waterkwaliteit en ecologie kunnen we dure mislukkingen voorkomen.

Bij de opzet en het beheer van een stroomgebiedenmeetnet kunnen we profiteren van bestaande kennis en infrastructuur. Ook kunnen we ons voordeel doen met opgedane ervaringen bij vergelijkbare meetnetten in bijvoorbeeld Zweden (Swedish Hydrological and Meteorological Institute), Duitsland (Tereno catchments), Groot-Brittannië (Demonstration Test Catchments-project) en Ierland (Agricultural Catchments Programme). Naar Zweeds voorbeeld zou het operationele beheer van het stroomgebiedenmeetnet kunnen aansluiten bij het landelijke meetnet van geautomatiseerde weerstations van het KNMI. Op die locaties zijn goede weergegevens beschikbaar waarvoor de *real time*-gegevensoverdracht en -verwerking al beschikbaar is. Bovendien is er een bestaande organisatiestructuur (onderhoudsdienst én medewerkers op locatie) voor het onderhoud aan de meetopstellingen.

Wat nu?

Met dit artikel willen we het idee van een stroomgebiedenmeetnet aan een breed publiek presenteren. Wij zijn erg benieuwd naar reacties vanuit waterschappen, provincies, Rijkswaterstaat, adviesbureaus, universiteiten en onderzoeksinstituten. Een stroomgebiedenmeetnet is alleen te realiseren met een breed draagvlak in de Nederlandse hydrologische sector.

U kunt uw reactie sturen naar: joachim.rozemeijer@deltares.nl en/of reageren via de Linked-In groep 'Forum Stroomgebiedenmeetnet'.

Joachim Rozemeijer, Janneke Klein, Hans Peter Broers en Hilde Passier (Deltares)

In Nederland zijn de laatste jaren al tientallen vergelijkbare waterakkoorden ondertekend. De overeenkomsten in Oost-Nederland zijn daarom in feite niet nieuw maar wel het resultaat van een grondige actualisering van de eerdere akkoorden. Het gaat vooral om onderlinge afspraken tussen waterbeheerders.

In natte perioden stroomt het teveel aan water via sloten en beken naar de grote rivieren en komt uiteindelijk in de zee terecht. Bij droogte kan daarentegen een regionaal tekort aan zoet water ontstaan. In die situatie kan vanuit de grote rivieren water worden opgepompt naar kanalen en beken, dat uiteindelijk te verdelen is als drinkwater, water voor verdroogde natuurgebieden, de landbouw en als koelwater voor de industrie. Waterbeheerders van regionale en landelijke watersystemen in oostelijk Nederland hebben nu goede afspraken gemaakt over deze waterverdeling.

De betrokken waterbeheerders zijn de waterschappen Reest en Wieden, Velt en Vecht, Groot Salland, Regge en Dinkel en Rijn en IJssel, de provincies Drenthe en Overijssel en Rijkswaterstaat Oost-Nederland.

De afspraken zijn vastgelegd in de waterakkoorden Twenthekanalen/Overijsselsche Vecht en Meppelerdiep/Overijsselsche Vecht. De waterakkoorden betreffen allereerst de af en aan te voeren hoeveelheden water in zowel normale als extreme omstandigheden. Op de tweede en derde plaats komen de waterkwaliteit en de ecologische functies van het water (bijvoorbeeld: vismigratie). Daarnaast is vastgelegd hoe de kosten die gepaard gaan met het verdelen van water (pompen), zijn te verdelen over de partijen. Ten slotte bevatten de waterakkoorden draaiboeken waarin is geregeld hoe de partijen gezamenlijk omgaan met bijzondere omstandigheden, zoals calamiteiten, wateroverlast en droogte.

Het Platform Ecologisch Herstel Meren en Plassen bezocht van 20 tot en met 24 juni het dal van de rivier de Peene in de Duitse deelstaat Vorpommern in de voormalige DDR. Aan de studiereis namen 32 platformleden deel, werkzaam in waterbeheer, onderzoek, advisering en onderwijs. Het natuurlijke rivierdal heeft een formaat dat we in Nederland niet kennen. Het Peenedal is gevormd door smeltwaterstromen aan het einde van de laatste ijstijd. In het dal hebben zich uitgestrekte, vaak voedselrijke venen gevormd. Door landbouwoontginningen en veenafgraving zijn delen van het veen gedegenereerd en zijn petgaten ontstaan. In veel van de natte gebieden bepalen het kalkrijke grondwater en de overstromende rivier de waterkwaliteit en ecologie. Het thema van de reis was de ecologische watersysteemanalyse. Een belangrijk doel was het uitvoeren van onderzoek door de deelnemers. Zij onderzochten de ontwikkeling van onder andere een ondiep natuurlijk meer, een vernatte polder en een petgatengebied.

